

ارزیابی اثر بیماری کرونا بر اقتصاد ایران

اتاق بازرگانی، صنایع
معادن و کشاورزی اصفهان
ISFAHAN CHAMBER OF COMMERCE
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

ارزیابی اثر بیماری کرونا بر اقتصاد ایران

(نسخه نهایی نشده ۱۳۹۹/۱/۱۰)

فروردین ۱۳۹۹

تهیه و تنظیم:

واحد بررسی‌های اقتصادی

شناسنامه پژوهش

خلاصه مدیریتی

اشاعه ویروس کرونا در بهمن و اسفندماه ۱۳۹۸ نه تنها سلامت شهروندان بلکه اقتصاد کشور را نیز با چالش مواجه نموده است. برای اقتصاد مواجهه آثار سوء اپیدمی ویروس کرونا بیشتر از بسیاری از FATF ایران که از یک سو تحریم‌ها و از سوی دیگر با ورود به لیست سیاه کشورهای جهان خواهد بود. شیوع این ویروس نه تنها از طریق کاهش تقاضای جهانی نفت و در

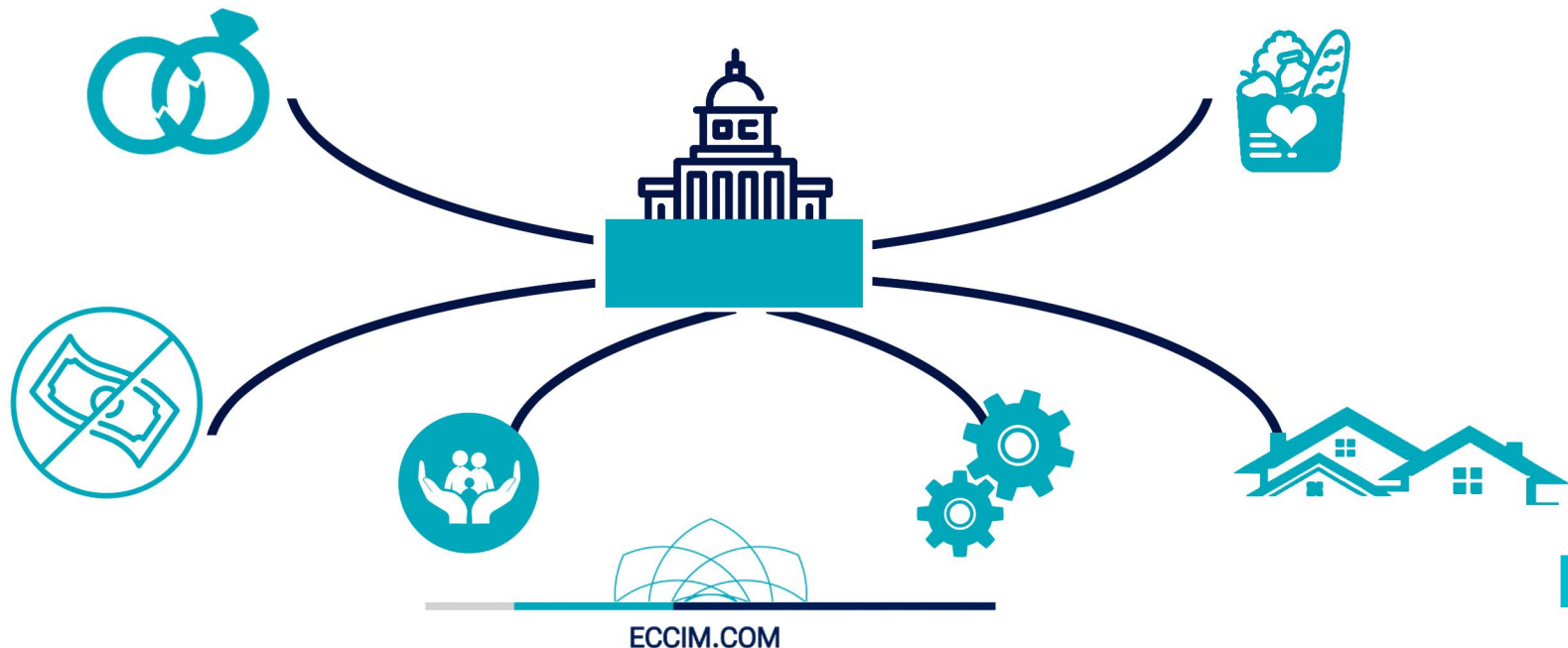
نتیجه کاهش قیمت آن اقتصاد ایران را متأثر نموده که از طریق بسته شدن مرزهای کشور و به ویژه مرز عراق نیز متضرر شده است. به علاوه انتشار ویروس کرونا در شهرهای بزرگ و تلاش برای جلوگیری از انتشار این بیماری سبب شده تا بسیاری از واحدهای اقتصادی و کسب و کارها به کاهش ساعت کاری و در برخی مواقع تعطیلی کامل روی آورند که خسارتهای مالی زیادی را برای این بنگاه‌ها به همراه داشته است. این آسیبها در بخش‌های خدماتی، گردشگری، هتلداری و رستوران، خرده فروشی، حمل و نقل، پوشاک، آموزشی و مانند آن به مراتب بیشتر از سایر بخش‌ها بوده است. با توجه به ضرر و زیانهای ناشی از اشاعه این ویروس در اقتصاد ایران در صورتی که در مورد جبران زیانهای اقتصادی فوراً چاره‌ای اندیشیده نشود و راهکاری به طور عملی در پیش گرفته نشود آسیب‌های وارده تصاعدی خواهد شد و بسیاری از فعالان اقتصادی با چالش‌های زیادی رو به رو شده که حتی ممکن است بسیاری از آنها از چرخه اقتصادی حذف شوند. انحلال بنگاههای اقتصادی نه تنها بخش تولید را متأثر می‌سازد که منجر به بیکار شدن بخش عظیمی از نیروی کار شاغل در این بخشها میشود که سبب پیچیدگی‌ها و اختلال‌هایی در نظام اقتصادی شده

و حتی ممکن است اغتشاش های اجتماعی را نیز به همراه داشته باشد. در این گزارش بر اساس آمار موجود، گزارش های معتبر جهانی از جمله گزارش مک کنزی و همچنین بهره گیری از نظرات خبرگان مانند اساتید دانشگاه، فعالان بخش خصوصی و طرح پایش زمستان ۱۳۹۸ زیان تحمیل شده به اقتصاد کشور در اثر شیوع ویروس کرونا در قالب سه سناریو خوش بینانه، واقع بینانه و بدبینانه برآورد شد. این زیان بر اساس سناریوی خوش بینانه ۳,۱۲۴,۴۰۷ میلیارد ریال، سناریوی واقع بینانه ۴,۲۹۲,۰۷۵ میلیارد ریال و سناریوی بدبینانه ۵,۴۲۸,۱۸۱ میلیارد ریال خواهد بود. این ارقام حاکی از آن است که بر اساس ۳ سناریوی ارائه شده زیان وارده به اقتصاد کشور به میزان ۹ درصد، ۱۳ درصد و ۱۷ درصد از تولید ناخالص داخلی سال ۱۳۹۸ خواهد بود. اعداد و ارقام برآوردی توجه فوری به بخش های آسیب دیده و لزوم بسته های حمایتی را بیش از پیش برجسته می سازد زیرا عدم به کارگیری سیاست مناسب به صورت فوری منجر به تعمیق تورم رکودی در کشور میشود که اشتغال و تولید کشور را با بحران مواجه می سازد. لذا از آن جا که سال ۱۳۹۹ به عنوان سال جهش تولید نام گرفته است نه تنها لازم است تا با سیاست ها و اقدامات خردمندانه زیان ناشی از اپیدمی کرونا پوشش داده شود بلکه لازم است تا با تقویت بنیان تولید مسیر محقق شدن جهش تولید نیز هموار گردد. بنابراین بسته های حمایتی از یک سو باید نقدینگی لازم برای کسب و کارها را فراهم آورد و از سوی دیگر مانع از اخراج نیروی کار از واحدهای آسیب دیده از کرونا شود به گونه ای که به حفظ اشتغال در سطح کشور بپردازد. برنامه هایی مانند تأمین نقدینگی برای بنگاه ها، اعمال تمهیداتی مانند تنفس پرداخت مالیات بر ارزش افزوده، مالیات تکلیفی، بیمه و قبوض انرژی مانند آب، برق و گاز از خرداد ماه ۱۳۹۹ به مدت یکسال و وصول آنها در سال ۱۴۰۰ میتواند از برنامه های عملی در این رابطه باشد.

همچنین برنامه های حفظ اشتغال و عدم تعدیل نیرو توسط بنگاه ها مانند پرداخت حداقل تعداد حقوق پرسنل اسفند ۹۸ تا سقف مبلغ دو میلیون و پانصد هزار تومان توسط دولت به بنگاه های آسیب دیده به شرط حفظ اشتغال طی فروردین، اردیبهشت و خرداد و اعطای تسهیلات سرمایه در گردش معادل فروش اعلامی در اظهارنامه فصل سوم سال ۹۷ نیز راهگشاست. از سویی لازم است تا با بسته های حمایتی، تقاضای داخلی را تشویق نموده تا برای پاسخ به این تقاضا، تولید کشور نیز شرایط رشد و شکوفایی بیابد. به عبارتی جبران تولید ناخالص داخلی و کاهش صادرات غیر نفتی با استفاده از ظرفیت جامعه مصرفی و جوان کشور از طریق تسهیل اعتبار خریدار (Customer Credit) و تسهیل و ترتیب ازدواج و مسکن جوانان امکان پذیر است. از دیگر راهکارهای مبارزه با اپیدمی کرونا میتوان به انجام پروژه های زیربنایی که نیاز به ارز کمتری دارد از جمله پروژه های راه آهن، برق، معدنی، تأمین مالی پروژه های با پیشرفت فیزیکی بالای ۲۵ درصد بخش خصوصی، ریسک پذیری صندوق ضمانت صادرات جهت اعطای اعتبار به خریداران در بازارهای صادراتی، رده بندی صنایع و شروع بکار آنها در زمان قرنطینه و توجه به حفظ چرخه تأمین صنایع و جلوگیری از توقف صنایع پیشران در دوران شیوع کرونا اشاره نمود.

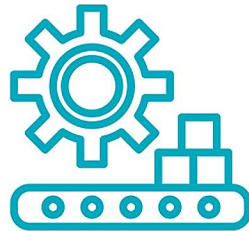
فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶.....	مقدمه.....
۷.....	فروض. پژوهش.....
۹.....	ارزیابی اثر شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد ایران
۱۱.....	بسته های حمایتی.....
۱۷.....	بسته های حمایتی در سطح بین المللی
۲۰.....	بسته های حمایتی در سطح داخلی.....
۲۳.....	راهکارهای پیشنهادی برای کاهش زیان های ناشی از شیوع کسب و کار بر اقتصاد کشور و استان.....

۱- مقدمه

شیوع ویروس کرونا از پایان سال ۲۰۱۹ در شهر وهان چین آغاز شد و نه تنها این کشور بلکه سایر کشورها از جمله ایران را نیز به شدت درگیر نموده است. با توجه به شیوع این بیماری در ایران از بهمن ماه ۱۳۹۸ و مصادف شدن آن با تکاپوی اقتصادی مردم ایران برای شروع سال جدید و نوروز این بیماری اقتصاد کشور را به ویژه در کوتاهمدت به شدت تحت تأثیر قرار داده است. از سوی دیگر اگر اقدامات لازم برای پیشگیری و مقابله با این اپیدمی توسط دولت و مقام های مسئول در اسرع وقت صورت نگیرد سبب آثار بلندمدت این بیماری بر بدنه اقتصادی کشور خواهد شد. به منظور پیشگیری از آثار اقتصادی بلندمدت و همچنین کاهش آثار اقتصادی کوتاه مدت لازم است تا بخش های آسیب دیده و میزان خسارت به آنها مشخص شده تا اقدام لازم و سیاست در هر حوزه در اولین فرصت انجام گیرد. لذا مطالعه حاضر تلاش دارد تا آسیب اقتصادی وارد شده به اقتصاد کشور را به تفکیک بخش های کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات مورد ارزیابی قرار دهد. از آن جا که آمار مورد نیاز برای انجام محاسبات در دسترس نیست لذا لازم است ابتدا مفروضاتی در نظر گرفته شود و سپس بر اساس آنها محاسبات انجام گیرد. بنابراین بخش ۲ فروض این مطالعه را معرفی نموده و بخش ۳ به ارزیابی آثار اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا بر ۳ بخش کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات کشور اختصاص دارد. بخش ۴ نیز به بسته های حمایتی برای مقابله با آثار منفی کرونا در سطح داخلی و بین المللی می پردازد. بخش پایانی نیز راهکارهای عملی برای مقابله با این بحران را برای اقتصاد کشور و استان ارائه میدهد.

۲- فرض‌های پژوهش

برای محاسبه آثار اقتصادی کرونا در مطالعه حاضر فروضی به شرح زیر در نظر گرفته شده است :

۱- برآورد تولید ناخالص داخلی سال ۱۳۹۸ به قیمت های جاری بر اساس جداول حساب‌های ملی فصلی ایران (آمار ۹ ماهه) ارائه شده توسط مرکز آمار ایران با فرض ثبات سایر شرایط

۲- کنترل شیوع کرونا در قالب ۳ سناریو به صورت زیر :

الف) سناریوی خوش بینانه کنترل شیوع کرونا ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ رخ میدهد

ب) سناریوی واقع بینانه کنترل شیوع کرونا ۱۵ خرداد ماه ۱۳۹۹ رخ میدهد

ج) سناریوی بدبینانه کنترل شیوع کرونا ۱۵ تیر ماه ۱۳۹۹ رخ میدهد

۳- در نظر گرفتن تورم ماهانه ۳ درصدی برای فروردین، اردیبهشت، خرداد و تیرماه ۱۳۹۹

ع- در نظر گرفتن درصد زیان هر بخش در ماه های مختلف بر حسب جدول زیر:

جدول (۱): درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا

خدمات	صنایع و معادن	کشاورزی		
(55%)	(25%)	(10%)	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در اسفندماه 98	
(55%)	(25%)	(10%)	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در فروردین ماه 99	
(45%)	(5/12%)	(5%)	خوش بینانه	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در اردیبهشت ماه 99
(55%)	(25%)	(10%)	بدبینانه	
(55%)	(25%)	(10%)	واقع بینانه	
(5/27%)	-	-	خوش بینانه	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در خرداد ماه 99
(55%)	(25%)	(10%)	بدبینانه	
(45%)	(5/12%)	(5%)	واقع بینانه	
-	-	-	خوش بینانه	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در تیر ماه 99
(45%)	(5/12%)	(5%)	بدبینانه	
(5/27%)	-	-	واقع بینانه	
(5/27%)			بدبینانه	درصد زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در مرداد ماه 99

شایان ذکر است درصدهای در نظر گرفته شده بر اساس نظر خبرگان دانشگاهی و فعال در صنعت، طرح پایش زمستان ۱۳۹۹ (سؤال اختصاصی در رابطه با تأثیر ویروس کرونا بر کسب و کارها)، گزارش های اقتصادی منتشر شده در روزنامه ها و رسانه های اجتماعی از جمله روزنامه دنیای اقتصادی محاسبه شده است

۳- ارزیابی اثر شیوع ویروس کرونا بر اقتصاد ایران

اثرات شیوع ویروس کرونا در دو سرفصل تاثیر بخشی و تاثیر کلان قابل ارزیابی است.

(۱-۳) تاثیر بخشی

تأثیر اپیدمی کرونا بر بخش های مختلف اقتصادی به شرح زیر است:

(۱-۱-۳) گردشگری

در واقع، رکود صنعت گردشگری ایران به دنبال حوادث اخیر مانند سقوط هواپیمای اوکراینی آغاز و با افت ۷۰ درصدی مواجه شده بود و شیوع ویروس کرونا باعث تشدید آسیب به بخش های گردشگری و هتل داری به ویژه گردشگری سلامت ایران شد. افزایش شمار مبتلایان و قربانیان به ویروس کرونا، بسته شدن مرزهای زمینی و هوایی همسایگان ایران، لغو پروازهای ایرلاین های خارجی و کنسلی انواع تورهای مسافرتی شامل زیارتی، طبیعت گردی و خارجی و لغو برنامه های فرهنگی سبب رکود شدید در حوزه گردشگری شده است. هر چند با توجه به عدم خروج گردشگران ایرانی به ویژه در نوروز ۱۳۹۹ و در نتیجه عدم خروج ارز قابل توجه از این بابت از کشور و همچنین عدم ورود گردشگران خارجی به ایران، تراز منفی بخش گردشگری در کوتاه مدت تا حدود زیادی از بین خواهد رفت اما بر اساس پیش بینی ها فعالیت صنعت گردشگری کشور تا ۸۰٪ با افت مواجه خواهد بود که حداقل تا تیر ماه ۱۳۹۹ نیز ادامه خواهد داشت.

(۲-۱-۳) بازرگانی خارجی: پس از اعمال مجدد تحریم توسط امریکا در سال های ۲۰۱۷-۲۰۱۸ ، مجاری تجاری ایران بسیار تنگ و بخش اعظم ارتباطات اقتصادی کشور به صورت مستقیم و غیر مستقیم از طریق کشورهای منطقه برقرار شده است. لذا صادرات فلزات اساسی، پتروشیمی، محصولات کشاورزی و غیره، بیشتر از مبادی کشورهای همسایه انجام می گرفت. **با شیوع بیماری کرونا در ایران و بسته شدن مرزهای هوایی و زمینی کشورهای همسایه به ویژه کشور عراق، بازرگانی خارجی ایران با چالش جدیدی مواجه شده است.** بررسی ها حاکی از افت ۵۰ الی ۷۰ درصدی در تجارت خارجی کشور بر اثر اپیدمی کرونا است.

(۳-۱-۳) بازار سرمایه: با توجه به انتظارات هزینه ای، نگرانی از وقفه و اختلال در فعالیت و افزایش هزینه های جاری شرکت ها و رکود نسبی بنگاه های اقتصادی پیش بینی ها حاکی از افت بازار سرمایه در کوتاه مدت است. هرچند پیش بینی میشود این افت کوتاه مدت با توجه به روند صعودی قوی بازار سرمایه گذرا باشد.

(۴-۱-۳) بازار ارز: اپیدمی ویروس کرونا از یک سو کاهش شدید عرضه ارز به دلیل اعمال محدودیت های صادراتی بر کالاهای ایرانی در کشورهای و بازارهای هدف را به همراه داشته و از سوی دیگر سبب افزایش تقاضای ارز به منظور واردات کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات پزشکی شده است. علاوه بر این با توسعه انتشار این ویروس، درآمدهای ارزی در حوزه گردشگری خارجی کاهش و تقاضای ارز مسافری نیز کاهش یافته است که در مجموع کاهش عرضه ارز بسیار محتمل ساخته و افزایش نرخ ارز در کوتاه مدت قابل پیش بینی است.

(۵-۱-۳) بازار مسکن: پیش بینی ها حاکی از افزایش قیمت مسکن به اندازه تورم عمومی و یا حتی کمی پایین تر از آن است. از آن جا که شیوع ویروس کرونا بازارهایی مانند ارز را تحت تاثیر قرار میدهد و با توجه به پیرو بودن بازار مسکن، قیمت ها در این بازار نیز به دلیل تغییرات در نرخ ارز مسیر افزایشی خواهد داشت.

(۶-۱-۳) کسب و کارهای خرد: با شیوع ویروس کرونا، کسب و کارهای کوچک همانند خرده فروشی ها و مشاغل خرد که عموماً آسیب پذیرترین طبقات اجتماع را شامل میشوند و سطح تاب آوری کمتری نسبت به سایر بنگاه های اقتصادی دارند روزهای دشواری را سپری می کنند.

هم زمانی شیوع کرونا در ایران با ماه اسفند که به دلیل ختم شدن به تعطیلات سال نو، پرتحرکترین ماه اقتصادی ایران در میان کسب و کارهای کوچک مانند اغذیه فروشی ها و یا بازارهای لباس، کیف و کفش، تجهیزات خانه و مانند آن است رکود سنگینی را برای این گونه کسب و کارها به همراه داشته است. در خوش بینانه ترین حالت کاهش در ارزش افزوده زیربخش کسب و کارهای خرد ۵۰ درصد و دوره بازگشت آن حداقل اردیبهشت ماه ۹۹ برآورد میگردد.

(۷-۱-۳) **کسب و کارهای عمومی:** از آن جا که یکی از اقدامات ضروری برای پیشگیری از ابتلا به ویروس کرونا، اجتناب از حضور در تجمعات است، کسب و کارهایی که به نوعی با تجمع پیوند خورده اند مانند سینما، تئاتر، رستورانها، باشگاه های ورزشی و آرایشگاهها در این ایام با فقدان مشتری و کاهش درآمد مواجه شده اند. بنابر این در کل کسب و کارهای عمومی با کاهش شدید تقاضا مواجه شده که حداقل در کوتاه مدت ارزش افزوده بخش خدمات را به شدت متاثر خواهد کرد. شدت این تاثیر ۷۰ درصد و دوره بازگشت آن حداقل تا پایان اردیبهشت ماه ۹۹ پیش بینی می شود.

(۸-۱-۳) **قیمت کالاها:** در مرحله ابتدایی شیوع بیماری کرونا کالاهای اساسی با افزایش قیمت مواجه می شوند زیرا از طرفی تقاضاکنندگان به دلیل ترس از رو به رو شدن با شرایط قرنطینه اقدام به خرید بیش از اندازه این گروه کالاها می کنند و از دیگر سو به دلیل رعایت نکات بهداشتی و جلوگیری از انتقال ویروس شبکه حمل و نقل با کندی مواجه می شود. بنابراین هر چند در کوتاه مدت افزایش تقاضا و کمبود عرضه سبب افزایش قیمت این کالاها می شود ولی در بلندمدت انتظار می رود این کالاها با کاهش قیمت و رکود مواجه شوند. از سوی دیگر تقاضا برای سایر کالاها کاهش می یابد زیرا مردم ترجیح می دهند برای پیشگیری از مبتلا شدن به این ویروس از رفت و آمدهای غیر ضروری بپرهیزند و این باعث کاهش فروش و متضرر شدن عرضه کنندگان کالاها می شود به ویژه اهمیت این مساله با نزدیک شدن به عید نوروز و کاهش تمایل به خرید نوروزی دوچندان می شود. علاوه بر این کالاهای مورد نیاز برای پیشگیری از بیماری مانند ماسک، دستکش و مواد ضد عفونی نیز به ویژه در کوتاه مدت با افزایش قیمت مواجه می شود زیرا عدم برنامه ریزی مناسب و احتکار توسط سودجویان عرضه این کالاها را با مشکل مواجه ساخته است.

3-2 تاثیر کلان

شیوع بیماری کرونا آثار اقتصادی فراوانی را نه تنها برای چین بلکه برای بیشتر اقتصادهای جهان به همراه داشته است. اقتصاد ایران نیز به عنوان یکی از کانون های اصلی این بیماری از آثار اقتصادی این بیماری در امان نبوده است. به منظور ارزیابی دامنه آسیب های اقتصادی ناشی از کرونا ابتدا لازم است تا برآوردی از تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری در انتهای اسفندماه ۱۳۹۸ بدون در نظر گرفتن شیوع ویروس کرونا انجام گیرد و سپس بر اساس آن خسارت وارد شده به بخش های مختلف اقتصادی کشور شامل بخشهای کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات محاسبه شود. بر اساس آمار منتشر شده توسط مرکز آمار ایران انتظار میرفت تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری در انتهای سال ۱۳۹۸ معادل ۳۲،۶۳۲ هزار میلیارد ریال باشد. این در حالی است که **انتشار و همه گیر شدن ویروس کرونا و تعطیلی بخش عمدهای از کسب و کارها به منظور ممانعت از انتشار این بیماری نه تنها مانع از تحقق شدن تولید ناخالص داخلی انتظاری می شود بلکه سبب کاهش آن نیز خواهد شد.** لذا به منظور محاسبه زیان ناشی از کرونا بر بدنه اقتصاد کشور با در نظر گرفتن سهم سه بخش عمده اقتصادی کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات در تولید ناخالص کشور به ترتیب به میزان ۸/۹ درصد، ۴۶/۷ درصد و ۴۴/۹ درصد ابتدا ارزش افزوده ماهانه محاسبه و سپس بر اساس مطالعه پنج مارک های جهانی و جمع بندی نظرات متخصصین و مشاورین زیان ناشی از شیوع کرونا بر اساس سه سناریوی خوش بینانه، بدبینانه و واقع بینانه محاسبه شد. بر اساس نظریه خوش بینانه شیوع ویروس کرونا در ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ کنترل خواهد شد و زیان ناشی از آن تا خردادماه ادامه خواهد داشت. در دیدگاه واقع بینانه ۱۵ ام خرداد ماه ۱۳۹۹ شیوع این بیماری کنترل و آثار منفی آن تا تیرماه ادامه خواهد داشت. این در حالی است که مطابق با دیدگاه بدبینانه آثار این بیماری ۱۵ ام تیرماه کنترل خواهد شد و آثار منفی آن تا مرداد ماه پایان می یابد. با توجه به این که انتظار میرود به دلیل اشاعه بیماری کرونا فعالیت بخشهای کشاورزی، صنعت و خدمات به ترتیب ۱۰، ۲۵ و ۵۵ درصد در اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹ کاهش یابد زیان برآوردی ماه اسفند در گروه کشاورزی ۲۴،۲۰۲ هزار میلیارد، گروه صنایع و معادن ۳۱۷،۴۸۵ هزار میلیارد و گروه خدمات ۶۷۱،۵۴۶ هزار میلیارد محاسبه شد.

همچنین با نظر گرفتن ۳ درصد تورم و ثبات سایر شرایط زیان فروردین ۱۳۹۹ در بخشهای کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات به ترتیب بیش از ۲۴ هزار میلیارد، ۳۲۷ هزار میلیارد و ۶۹۱ هزار میلیارد برآورد می شود. در سه سناریو زیان اسفند ماه ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹ در هر سه بخش یکسان است.

با توجه به این که بر اساس دیدگاه خوش بینانه انتظار می رود خطر ابتلا به ویروس کرونا در اردیبهشت ماه کاهش یابد و اشاعه بیماری قابل کنترل شود و شرایط کسب و کار تا حدودی بهبود یابد بنابراین سهم زیان در بخش های کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات به ترتیب ۵، ۱۲/۵ و ۴۵ درصد تغییر خواهد یافت که بر اساس برآوردها بیشترین آسیب در بخش خدمات و به میزان بیش از ۵۸۲ هزار میلیارد خواهد بود که می توان حساسیت و آسیب پذیرتر بودن زیربخشهای خدمات به ویژه گردشگری، هتل و رستوران و مانند آن را در این مسأله دخیل دانست. بر اساس دیدگاه واقع بینانه و بدبینانه آثار زیان بار ویروس کرونا در اردیبهشت ماه همچنان مشابه با اسفند و فروردین ماه است. مطابق با دو دیدگاه مذکور با در نظر گرفتن ۳ درصد تورم ماهانه زیان در بخش کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات به ترتیب بیش از ۲۵ هزار میلیارد ریال، ۳۳۶ هزار میلیارد ریال و ۷۱۱ هزار میلیارد ریال خواهد بود. بر اساس دیدگاه خوش بینانه آثار کرونا تنها در بخش خدمات باقی خواهد ماند که معادل با میزان ۳۶۵،۹۹۳ میلیارد ریال برآورد میشود. در دیدگاه بدبینانه آثار منفی مشابه با ماههای قبل ادامه دارد و در بخش کشاورزی میزان ۲۶،۳۸۱ میلیارد، در بخش صنایع و معادن ۳۴۶،۰۵۹ میلیارد ریال و در بخش خدمات ۷۳۱،۹۸۵ میلیارد ریال خواهد بود. مطابق با دیدگاه واقع بینانه در خرداد ماه آثار منفی کاهش مییابد و زیان بخش کشاورزی ۱۳،۱۹۰ میلیارد ریال، در بخش صنایع و معادن ۱۷۳،۰۲۹ میلیارد ریال و در بخش خدمات ۵۹۸،۸۹۷ میلیارد ریال است. مطابق با دیدگاه واقع بینانه زیان ناشی از شیوع این بیماری در تیرماه ۱۳۹۹ تنها در بخش خدمات و به میزان ۳۷۶،۰۶۶ میلیارد ریال بروز مییابد. این در حالی است که بر اساس دیدگاه بدبینانه زیان در هر سه بخش کشاورزی، صنایع و معادن و خدمات کاهش یافته و به ترتیب به میزان ۱۳،۵۵۳ میلیارد ریال، ۱۷۷،۷۹۲ میلیارد ریال و ۶۱۵،۳۸۰ میلیارد ریال خواهد بود. در مرداد ماه تنها بر اساس دیدگاه بدبینانه زیان در بخش خدمات معادل با ۳۸۶،۱۳۹ میلیارد ریال برآورد می شود که حساسیت بالای زیربخش های آن از اشاعه بیماری کرونا مهمترین عامل تداوم زیان در این بخش است.

بر اساس آن چه بیان شد بر اساس دیدگاه خوش بینانه در کل زیان بخش کشاورزی ۶۱,۹۵۸ میلیارد ریال، بخش صنایع و معادن ۸۱۲,۷۶۲ میلیارد ریال و بخش خدمات ۲,۳۱۱,۶۴۵ میلیارد ریال خواهد بود که در کل زبانی معادل با ۳,۱۲۴,۴۰۷ میلیارد ریال به اقتصاد کشور تحمیل می نماید. بدین ترتیب در کل مطابق با این سناریو زیان وارد شده به تفکیک بخشها معادل با ۲ درصد ارزش افزوده بخش کشاورزی، ۵ درصد ارزش افزوده بخش صنایع و معادن و ۱۶ درصد ارزش افزوده بخش خدمات در سال ۱۳۹۸ خواهد بود.

مطابق با دیدگاه واقع بینانه در کل زیان بخش کشاورزی به میزان ۸۷,۹۷۵ میلیارد ریال (۳ درصد ارزش افزوده این بخش در سال ۹۸)، بخش صنایع و معادن ۱,۱۵۴,۰۵۹ میلیارد ریال (۸ درصد ارزش افزوده این بخش در سال ۹۸) و بخش خدمات ۳,۰۵۰,۰۴۱ میلیارد ریال (۲۱ درصد ارزش افزوده این بخش در سال ۹۸) خواهد بود که در کل زبانی معادل با ۴,۲۹۲,۰۷۵ میلیارد ریال برای کشور برآورد می نماید. بر اساس دیدگاه بدبینانه در کل زیان بخش کشاورزی ۱۱۴,۷۱۹ میلیارد ریال، بخش صنایع و معادن ۱,۵۰۴,۸۸۰ میلیارد ریال و بخش خدمات ۳,۸۰۸,۵۸۲ میلیارد ریال خواهد بود که در کل زبانی معادل با ۵,۴۲۸,۱۸۱ میلیارد ریال به اقتصاد کشور تحمیل می نماید.

در واقع به تفکیک بخشها زیان ناشی از اپیدمی کرونا در بخش کشاورزی ۴ درصد از ارزش افزوده این بخش، در بخش صنایع و معادن ۱۰ درصد ارزش افزوده این بخش و در بخش خدمات ۲۶ درصد ارزش افزوده این بخش در سال ۱۳۹۸ برآورد میشود با توجه به این که بر اساس ۳ سناریوی تنظیم شده زیان وارد شده به اقتصاد کشور چشمگیر میباشد به طوری که بر اساس سناریوهای خوش بینانه، واقع بینانه و بدبینانه زیان ناشی از شیوع اپیدمی کرونا به ترتیب معادل ۹ درصد، ۱۳ درصد و ۱۷ درصد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۸ می باشد لذا لازم است تا با اقدامات لازم و فوری زیان وارد شده به اقتصاد را در حد امکان کاهش داد. از آن جا که آسیب به بخشهای اقتصادی آثار بلندمدت خواهد داشت و بازگشت به حالت قبل از شیوع کرونا زمان بر و در برخی موارد امکان پذیر نیست ارائه بسته های حمایت از

کسب و کارهای آسیب دیده از این اپیدمی و لازم الاجرا بودن آنها تنها راهکار برون رفت از رکود حاصل از این اپیدمی است بر این اساس در بخش های بعدی ابتدا نمونه هایی از بسته های حمایتی سایر کشورها مرور خواهد شد و سپس بسته های حمایتی که تا کنون در سطح کشور اعلام شده است معرفی می شود. در ادامه راهکارهای عملیاتی برای مقابله با آثار اقتصادی اپیدمی کرونا ارائه می شود.

جدول (۲): سهم ارزش افزوده و زیان ناشی از ویروس کرونا در بخش های اقتصادی کشور

خدمات	صنایع و معادن	کشاورزی		
۱۴,۶۵۱,۹۱۰ (۴۴/۹)	۱۵,۲۳۹,۲۹۲ (۴۶/۴)	۲,۹۰۴,۲۷۶ (۸/۹)	سهم از ارزش افزوده	
۱,۲۲۰,۹۹۳	۱,۲۶۹,۹۴۱	۲۴۲,۰۲۳	ارزش افزوده ماهانه (میلیارد ریال)	
۶۷۱,۵۴۶ (۵۵٪)	۳۱۷,۴۸۵ (۲۵٪)	۲۴,۲۰۲ (۱۰٪)	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در اسفندماه ۹۸ (میلیارد ریال)	
۶۹۱,۶۹۳ (۵۵٪)	۳۲۷,۰۱۰ (۲۵٪)	۲۴,۹۲۸ (۱۰٪)	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در فروردین ماه ۹۹ (میلیارد ریال)	
۵۸۲,۴۱۴ (۴۵٪)	۱۶۸,۲۶۷ (۱۲/۵٪)	۱۲,۸۲۷ (۵٪)	خوش بینانه	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در اردیبهشت ماه ۹۹ (میلیارد ریال)
۷۱۱,۸۳۹ (۵۵٪)	۳۳۶,۵۳۴ (۲۵٪)	۲۵,۶۵۴ (۱۰٪)	بدبینانه	
۷۱۱,۸۳۹ (۵۵٪)	۳۳۶,۵۳۴ (۲۵٪)	۲۵,۶۵۴ (۱۰٪)	واقع بینانه	
۳۶۵,۹۹۳ (۲۷/۵٪)	-	-	خوش بینانه	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در خرداد ماه ۹۹

جدول (۲): سهم ارزش افزوده و زیان ناشی از ویروس کرونا در بخش های اقتصادی کشور

خدمات	صنایع و معادن	کشاورزی		
۳۶۵,۹۹۳ (%۲۷/۵)	-	-	خوش بینانه	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در خرداد ماه ۹۹ (میلیارد ریال)
۷۳۱,۹۸۵ (%۵۵)	۳۴۶,۰۵۹ (%۲۵)	۲۶,۳۸۱ (%۱۰)	بدبینانه	
۵۹۸,۸۹۷ (%۴۵)	۱۷۳,۰۲۹ (%۱۲/۵)	۱۳,۱۹۰ (%۵)	واقع بینانه	
۶۱۵,۳۸۰ (%۴۵)	۱۷۷,۷۹۲ (%۱۲/۵)	۱۳,۵۵۳ (%۵)	بدبینانه	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در تیر ماه ۹۹ (میلیارد ریال)
۳۷۶,۰۶۶ (%۲۷/۵)	-	-	واقع بینانه	
۳۸۶,۱۳۹ (%۲۷/۵)	-	-	بدبینانه	زیان برآوردی ناشی از شیوع کرونا در مرداد ماه ۹۹ (میلیارد ریال)
۲,۳۱۱,۶۴۵	۸۱۲,۷۶۲	۶۱,۹۵۸	خوش بینانه	مجموع زیان (میلیارد ریال)
۳,۰۵۰,۰۴۱	۱,۱۵۴,۰۵۹	۸۷,۹۷۵	واقع بینانه	
۳,۸۰۸,۵۸۲	۱,۵۰۴,۸۸۰	۱۱۴,۷۱۹	بدبینانه	

لازم به ذکر است جبران آسیبهایی وارد شده به سرمایه در گردش بنگاهها در اثر شیوع ویروس کرونا از طریق سیستم بانکی کشور با دو چالش همیشگی روبه رو است که عبارتند از عدم برخورداری بخش ها و بنگاه های اقتصادی از اعتبارات بانکی به صورت عادلانه و ۲ طولانی شدن روال اعتبارسنجی، اخذ وثایق و مانند آن به طوری که برخی از واحدهای اقتصادی از چرخه اقتصادی خارج و تولید کشور دچار آسیب جبران ناپذیر شود. از این رو توصیه می شود برای تأمین این نقدینگی از راهکارهای مکمل و جانشین استفاده شود.

۴- بسته های حمایتی

۴-۱- بسته های حمایتی در سطح بین المللی

به منظور مقابله با آسیب های اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا دولت ها در کشورهای مختلف و یا نهادهایی مانند اتاق های بازرگانی بسته های حمایتی را پیشنهاد داده اند که به چند نمونه در زیر شامل بسته حمایتی پیشنهادی اتاق بازرگانی ویکتوریای کشور استرالیا، بسته حمایتی دولت کانادا و انگلستان اشاره شده است

۴-۱-۱ بسته حمایتی پیشنهادی اتاق بازرگانی ویکتوریای استرالیا

بر اساس اعلامیه اتاق بازرگانی و صنایع ویکتوریا دولت مرکزی استرالیا و ایالت ویکتوریا بسته حمایتی را با عنوان بسته نجات اقتصادی شامل ۶۶ میلیارد دلار برای حمایت از بنگاههای اقتصادی زیان دیده از شیوع ویروس کرونا ارائه داده است. این بسته حمایتی شامل یارانه دستمزد به میزان حداکثر ۱۰۰ هزار دلار و ضمانت وام تا سقف ۲۵۰ هزار دلار برای بنگاه های کوچک و متوسط به منظور حفظ اشتغال، ممانعت از اخراج نیروی کار و حفظ کسب و کار آنهاست. در مجموع کمک هایی که تا کنون در نظر گرفته شده است معادل با ۱۸۹ میلیارد دلار معادل ۹/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی است.

۲-۱-۴ بسته حمایتی پیشنهادی دولت کانادا

دولت کانادا نیز طی اقدام فوری با ارائه برنامه پاسخ اقتصادی دولت در مقابل شیوع ویروس کووید ۱۹ به میزان ۲۷ میلیارد دلار حمایت مستقیم برای حمایت از کسب و کارها و کارگران در نظر گرفت. همچنین دولت کانادا پیشنهاد افزایشی تا سقف ۳۰۰ دلار ماهانه را به مبلغ پرداختی بابت حمایت از را تنها برای سال ۲۰۲۰ پیشنهاد داد که کمک هزینه‌های معادل ۲ میلیارد دلار را برای خانوار در بر خواهد داشت. به علاوه دولت کانادا برای (CCB) کودکان حمایت از کسب و کارهایی که با شیوع کرونا آسیب دیده‌اند برنامه‌هایی را به ویژه برای واریز مالیات سال ۲۰۱۹ به شرح زیر در نظر گرفت:

- اشخاص حقیقی تا ۱ ژوئن ۲۰۲۰ فرصت دارند تا مالیات سال ۲۰۱۹ را بپردازند اما به افرادی که انتظار دارند کمک هزینه حمایتی کودکان یا سایر کمک هزینه‌های دولتی را دریافت کنند توصیه می‌شود پرداخت مالیات را به تعویق نیندازند.
- بنگاههایی که سال مالی آنها به ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ ختم می‌شود تا ۱ می ۲۰۲۰ فرصت دارند تا مالیاتشان را به حساب دولت واریز نمایند.
- آژانس درآمد کانادا به **مؤدیان فرصت میدهد تا هر گونه پرداختی در رابطه با مالیات درآمد را تا ۳۱ آگوست ۲۰۲۰ به تعویق بیندازند و در این مدت هیچ گونه جریمه یا بهره‌ای از این بابت پرداخت نخواهند کرد.**
- به منظور کاهش ملاقات مأمورین مالیاتی و مؤدیان تمام امور از طریق وب سایت و با امضای الکترونیکی انجام خواهد شد. اطلاعات بیشتر نیز از طریق تلفن گویا و وبینار در اختیار مؤدیان قرار خواهد گرفت.
- به منظور حمایت از افرادی که وام مسکن دریافت نموده‌اند دولت کانادا دوره تنفسی برای پرداخت اقساط وام در نظر گرفته است و بانک‌های این کشور را موظف نموده تا راه حل‌هایی را مورد به مورد به منظور مدیریت وام‌ها با هماهنگی با وام‌گیرندگان به کار گیرد. برای مثال برخی از بانک‌های بزرگ ۶ ماه تنفس برای دریافت اقساط وام‌ها اعلام نموده‌اند.
- دولت کانادا برای حمایت و اجبار به در خانه ماندن افرادی که مبتلا به بیماری کرونا شده‌اند یا افرادی که لازم است تا در این دوره از کودکانشان در منزل مراقبت کنند ولی مرخصی ندارند یک هفته مرخصی همراه با حقوق اختصاص داده است که از ۱۵ مارچ ۲۰۲۰ قابل اجرا بوده است.

- دولت کانادا برای افرادی که شغل خود را به دلیل شیوع کرونا از دست داده اند و یا ساعات کاریشان کاهش یافته، بسته حمایتی اضطراری ارائه داده که تا سقف ۵ میلیارد دلار برای کارگرانی که شغل خود را از دست داده‌اند، اختصاص داده می شود.
- دولت کانادا پوشش حمایتی ۲ هفته ای شامل ۹۰۰ دلار را حداکثر تا ۱۵ هفته برای افرادی که خوداشتغالی داشته اند، پوشش بیمه ای مناسب ندارند و به کرونا مبتلا شده اند در نظر گرفته است.
- تنفس ۶ ماهه برای اقساط وام ها.

۳-۱-۴- بسته پیشنهادی اتاق بازرگانی ایالات متحده

- اتاق بازرگانی ایالات متحده نیز پیشنهادهایی برای مقابله با شیوع ویروس کرونا بسته ها و برنامه های حمایتی به دولت ارائه نمود:
- **لغو پرداخت کلیه مالیاتهای حقوق و دستمزد که به طور معمول توسط کارفرمایان برای ماه های مارس، آوریل و ماه می ۲۰۲۰ پرداخت می شود هر ماه، کارفرمایان بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار در قالب مالیات های تأمین اجتماعی و بیکاری به دولت فدرال واریز میکنند.** در مجموع، این مالیاتها بیش از ۱۵٪ به هزینه های استخدام یک کارمند متوسط اضافه میشود. ابطال موقت جمع آوری این مالیات باعث می شود هزینه های کارفرمایان برای پرداخت بابت کارمندان صرف نظر از کار یا مرخصی بیماری کاهش یابد و نقدینگی کارفرمایان را افزایش دهد تا به آنها در پاسخگویی به خسارات ناشی از شیوع کرونا کمک کند. علاوه بر این، برای کارفرمایان با کمتر از ۵۰۰ کارمند، **لغو مالیات همراه با بازپرداخت مرخصی بابت بیمار و مرخصی استحقاقی، که به عنوان بخشی از قانون حمایت از خانواده ارائه میشود حمایت مناسبی برای کارفرمایان است**
 - تصویب قوانینی برای گسترش و سادهسازی برنامههای اعطای وام برای مشاغل کوچک که کمتر از ۵۰۰ کارمند که در نتیجه شیوع کرونا آسیب دیده اند
 - همچنین تسهیل شرایط برای دریافت وام های کمتر از ۳۵۰۰۰۰ دلار برای بنگاه های کوچک و متوسط که وام دیگری دریافت ننموده اند
 - تسهیل قوانین برای اعطای وام و ضمانت وام برای کارفرمایانی با بیش از ۵۰۰ نفر که از شیوع ویروس کرونا آسیب دیده اند
 - تمدید مهلت پرداخت مالیات و حق بیمه های سررسید شده تا ۱۵ مارس و قبل از ۱۵ اکتبر سال ۲۰۲۰

۴-۱-۴- بسته حمایتی پیشنهادی دولت انگلستان

برنامه حفظ اشتغال در برابر شیوع ویروس کرونا. در صورتی که فرد خوداشتغالی داشته باشد مالیات حقوق سررسید شده در ژانویه ۲۰۲۰ می تواند در ژانویه ۲۰۲۱ پرداخت شود. کسب و کارها لازم نیست مالیات بر ارزش افزوده را طی دوره حمایت پرداخت نمایند و همچنین هر گونه مالیات معوقه طی این دوره نیز برای سال مالی ۲۰۲۰ الی ۲۰۲۱ نیز مشمول جریمه نخواهد شد. مالیات بر حقوق سررسید شده در ۳۱ جولای ۲۰۲۰ فرصت پرداخت تا ۳۱ ژانویه ۲۰۲۱ در نظر گرفته شده است

- تأخیر در پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد به مدت ۳ ماه
- بسته امدادی برای مشاغل کوچک و متوسط
- تنفس ۱۲ ماهه نرخ برای کلیه مشاغل خرده فروشی، مهمان نوازی، اوقات فراغت و پرستاری کودکان
- بودجه حمایتی برای بنگاه اقتصادی کوچک و متوسط به مبلغ ۱۰,۰۰۰ پوند
- بودجه ۲۵,۰۰۰ پوند برای مشاغل خرده فروشی، میهماننوازی و اوقات فراغت با املاک با ارزش قابل قبول بین ۱۵,۰۰۰ پوند و ۵۱,۰۰۰ پوند
- اعطای وام توسط بانک مرکزی انگلیس برای کمک به افزایش نقدینگی بنگاههای بزرگ برای مقابله با آثار شیوع ویروس کرونا
- کسب و کارهایی که در بخش مهمان نوازی، گردشگری و فراغت فعالیت دارند و داراییهایی در حد ۱۵,۰۰۰ پوند و کمتر دارند حمایتی در حد ۱۰,۰۰۰ پوند دریافت می کنند. در صورتی که دارایی ها بین ۱۵,۰۰۰ تا ۵۱,۰۰۰ پوند باشد مبلغی معادل با ۲۵,۰۰۰ پوند دریافت خواهند کرد

۴-۲- بسته های حمایتی در سطح داخلی

دولت ایران نیز بلافاصله پس از شیوع ویروس کرونا در کشور به سرعت و شتاب زده بسته های حمایتی برای حمایت از کسب و کارهای آسیب دیده ارائه داد که از آن جمله میتوان به بسته حمایتی گمرک، بانک مرکزی و ستاد بحران اشاره نمود که در ادامه به آن پرداخته شده است .

بسته حمایتی گمرک جمهوری اسلامی ایران:

بسته حمایتی گمرک جمهوری اسلامی ایران به شماره ۱۶۱۵۴۹۴ / ۹۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۴ با هدف کاهش تردد های غیر ضروری به منظور کنترل شیوع کرونا و در جهت تسهیل امور واحدهای تولیدی و صادراتی به منظور صادرات محصولات تولیدی از محل ورود موقت مواد اولیه و به تبع آن امکان انجام فرآیند تسویه یا تبدیل به قطعی پروانه های ورود و همچنین خروج موقت در مهلت های مقرر و همچنین مدیریت تراکم کاری روزهای پایانی سال صادر گردید

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسته حمایتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران:

با توجه به مشکلات ایجاد شده برای فعالان اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا در کشور، طرح پیشنهادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به شماره ۴۳۵۶۵۲ / ۹۸ مورخ ۱۳۹۸ / ۱۲ / ۱۵ با هدف مساعدت و حمایت از تسهیلات گیرندگان در شورای پول و اعتبار تصویب و به بانکها و موسسات مالی و اعتباری کشور ابلاغ گردید. به موجب این بسته حمایتی اقساط کلیه وام های قرض الحسنه که دریافت کنندگان به دلیل شرایط موجود قادر به پرداخت آنها نیستند و همچنین اقساط وام های سررسید شده اسفند ۱۳۹۸ و فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۹ کسب و کارهای آسیب دیده پس از دوره بازپرداخت، دریافت خواهد شد. همچنین وامهای بنگاهها آسیب دیده از این اپیدمی که به صورت دفعی در اسفند ۱۳۹۸ سررسید میشوند نیز ۳ ماه تنفس خواهند داشت. شایان ذکر است مطابق با این بسته حمایتی بابت تنفس و تأخیر در پرداخت جریمه دیرکرد به اقساط تعلق نخواهد گرفت

تمدید تخفیفات و تعرفه عوارض سال ۹۸ :

به استناد مصوبات جلسه ستاد پیشگیری و مبارزه با ویروس کرونا مورخ ۱۶ اسفند ۹۸ و پیرو ابلاغیه ۱۱۷۹۵۰ مورخ ۱۴ اسفند نسبت به اطلاع رسانی به شهروندان از طریق شبکه های اجتماعی و نصب بنر در خصوص تمدید تخفیفات و تعرفه عوارضی سال ۹۸ تا پایان اردیبهشت ۹۹ اقدام شد

بسته پیشنهادی حمایت از کسب و کارها تا پایان بحران جهت طرح در ستاد کرونای استان اصفهان

بسته پیشنهادی حمایت از کسب و کارها در تاریخ ۱۹ اسفندماه تنظیم و مهمترین موارد آن به شرح ذیل می باشد :

- معافیت پرداخت اجاره بهای املاک و مستغلات دولتی برای فعالان اقتصادی

- حمایت های مالیاتی

- حمایت های بیمه ای

- عوارض شهرداری های سال های ۹۸ و ۹۹ کسب کارهای متاثر از ویروس کرونا به مدت ۱۲ ماه تقسیط شود

- هزینه های حامل های انرژی از تاریخ پایان بحران به مدت ۱۲ ماه تقسیط نمایند

- استمهال و تقسیط بدهی تسهیلات پرداختی و حداکثر مساعدت در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش مورد نیاز

۵ راهکارهای پیشنهادی برای کاهش زیانهای ناشی از شیوع کسب و کار بر اقتصاد کشور

از آن جا که بر اساس ۳ سناریوی خوشبینانه، واقعبینانه و بدبینانه ارائه شده در این گزارش به ترتیب زیانی به میزان ۹ درصد، ۱۳ درصد و ۱۷ درصد تولید ناخالص داخلی سال ۱۳۹۸ قابل تصور است بنابراین انتظار می رود تولید ناخالص داخلی کشور در دامنه ۹ الی ۱۷ درصدی کاهش یابد. بر اساس آن چه در بخشهای قبلی اشاره شد بسته شدن مرزهای کشور با کشورهای همسایه نیز کاهش صادرات غیرنفتی را به دنبال خواهد داشت. از سوی دیگر تعطیلی بنگاهها به سبب قطع زنجیره انتقال و جلوگیری از شیوع بیشتر کرونا نیز آسیب جدی به کسب و کار کشور وارد خواهد آورد که اخراج نیروی کار و در نتیجه کاهش تولید داخلی را به دنبال خواهد داشت. اخلاص در گردش نقدینگی فعالان اقتصادی از دیگر معضلات اقتصاد ایران در اثر شیوع ویروس کرونا خواهد بود. این مشکلات توجه و چاره اندیشی فوری سیاستگذاران را برای ممانعت از ورود اقتصاد کشور به یک دوره طولانی رکود-تورمی را الزامی مینماید. برای کاهش آسیبهای ناشی از اپیدمی کرونا ۲ راهکار اصلی شامل تأمین نقدینگی و تحریک تقاضا پیشنهاد میشود که در جدول زیر به آنها پرداخته و سپس سایر پیشنهادها نیز ارائه می شود

از آنجاکه تجربه نشان داده است که سیاستهای حمایت مالی و پولی دولت از بنگاهها به دلیل ساختار غیر چابک و شفاف نظام بانکی کشور موفق نبوده است لذا باید به صورت اضطراری از راهحلهایی استفاده نمود که این تسهیلات به نسبت عملکرد به واحدهای فعال تعلق گیرد تا خلل نقدینگی جبران شود و عایدی دولت از بنگاهها تحت عنوان مالیات (عملکرد و ارزش افزوده و تکلیفی) و بیمه تامین اجتماعی و هزینه انرژی شامل آب و برق و گاز با یک سال تنفس از خرداد ۱۴۰۰ وصول گردد. از دیگر برنامهها میتوان به حفظ اشتغال و عدم تعدیل نیرو توسط بنگاههای آسیب دیده که تعدیل و اخراج نیروی کار از فروردین تا خرداد ۱۳۹۹ نداشتهاند و اعطای تسهیلات سرمایه در گردش معادل فروش اعلامی در اظهارنامه فصل سوم سال ۹۷ اشاره نمود

دسته دیگر برنامه ها عبارتند از جبران تولید ناخالص داخلی و کاهش صادرات غیر نفتی با استفاده از ظرفیت جامعه مصرفی و جوان کشور از طریق تسهیل اعتبار خریدار و تسهیل ازدواج و مسکن جوانان که سبب تشویق تقاضای داخلی و پویایی و ایجاد انگیزه برای تولید کشور میشود. همچنین انجام پروژه های زیربنایی که ارزبری کمتری دارد مانند پروژه های راه آهن ، برق، معدنی، تأمین مالی پروژه های با پیشرفت فیزیکی بالای ۲۵ درصد بخش خصوصی، ریسک پذیری صندوق ضمانت صادرات جهت اعطای اعتبار به خریداران در بازارهای صادراتی، تمدید کلیه بسته های حمایتی سال ۹۷ در سال ۹۹، رده بندی صنایع و شروع بکار آنها در زمان قرنطینه و توجه به حفظ چرخه تأمین صنایع و جلوگیری از توقف صنایع پیشران در دوران شیوع کرونا از دیگر راهکارهایی است که در دوران پسا کرونا سبب ممانعت از تعمیق تورم - رکودی اقتصاد داخلی بر اثر اپیدمی کرونا می شود

جدول ۳: راهکارهای پیشنهادی به منظور پیشگیری از آثار منفی اقتصادی اپیدمی کرونا

ردیف	برنامه	پیشنهاد
الف	تأمین نقدینگی برای بنگاه ها (حداقل ۱۵ درصد)	<u>برنامه ۱-۱</u> تنفس یک ساله وصولی های دولت از بنگاه های اقتصادی به شرح زیر از خرداد ۱۳۹۹ و دریافت آنها در سال ۱۴۰۰ - مالیات عملکرد - مالیات ارزش افزوده - مالیات تکلیفی

جدول ۳: راهکارهای پیشنهادی به منظور پیشگیری از آثار منفی اقتصادی اپیدمی کرونا

پیشنهاد	برنامه	ردیف
- بیمه تامین اجتماعی (سهم کارفرما) - آب و برق و گاز	تولید ناخالص ملی	الف
<u>برنامه ۲-۱</u> اعطای تسهیلات سرمایه در گردش معادل فروش اعلامی در اظهارنامه فصل سوم سال ۹۸	به صورت اعتباری و جبرانی	
<u>برنامه ۲</u> پرداخت معادل حداقل حقوق پرسنل در اسفندماه ۹۸ تا سقف مبلغ دو میلیون و پانصد هزار تومان توسط دولت به بنگاه‌های آسیب دیده از اپیدمی کرونا (به شرط حفظ اشتغال بنگاه‌ها در فروردین و اردیبهشت و خرداد)	حفظ اشتغال و عدم تعدیل نیرو توسط بنگاه‌ها	

جدول ۳: راهکارهای پیشنهادی به منظور پیشگیری از آثار منفی اقتصادی اپیدمی کرونا

پیشنهاد	برنامه	ردیف
<u>برنامه ۳</u> - جبران تولید ناخالص داخلی و کاهش صادرات غیر نفتی با استفاده از ظرفیت جامعه مصرفی و جوان کشور از طریق تعمیق و تسهیل : - اعتبار خریدار (customer credit) - تسهیل و ترتیب ازدواج و مسکن جوانان	تحریک تقاضای داخلی (در راستای برنامه جهش اقتصادی)	ب
<u>برنامه ۱-۴</u> - انجام پروژه های زیربنایی که ارزبری کمتری دارد؛ مانند پروژه های راه آهن ، برق، معدنی		
<u>برنامه ۲-۴</u> - تأمین مالی پروژه های با پیشرفت فیزیکی بالای ۲۵ درصد بخش خصوصی		

جدول ۳: راهکارهای پیشنهادی به منظور پیشگیری از آثار منفی اقتصادی اپیدمی کرونا

پیشنهاد	برنامه	ردیف
<u>برنامه ۳-۴</u> - ریسک پذیری صندوق ضمانت صادرات جهت اعطای اعتبار به خریداران در بازارهای صادراتی	سایر پیشنهادها	ج
<u>برنامه ۴-۴</u> - تمدید کلیه بسته های حمایتی سال ۹۸ در سال ۹۹		
<u>برنامه ۵-۴</u> - رده بندی صنایع و شروع بکار آنها در زمان قرنطینه		
<u>برنامه ۶-۴</u> - توجه به حفظ چرخه تأمین صنایع و جلوگیری از توقف صنایع پیشران در دوران		

ICCIMA
ISFAHAN CHAMBER OF COMMERCE
INDUSTRIES, MINING AND AGRICULTURE

